

Interventie OCE

Hoorzitting Vlaams Parlement
Commissie Cultuur

*Hoorzitting over de visienota en
uitvoeringsbesluiten van het nieuw
Cultureel-erfgoeddecreet
20 april 2017*

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Thema's

A. Visienota

- Elementen van waardering
- Algemene perceptie op de visienota
- Financiering
- Complementair beleid
 - Een fijnmazig complementair erfgoednetwerk
 - Tussen beleidsdomeinen
 - Tussen overheden
- Immaterieel erfgoed
- Participatie & samenwerking
- Digitalisering
- Depotwerking
- Goed bestuur

B. Uitvoeringsbesluiten (algemeen)

Elementen van waardering

- Visienota bevat vele nobele doelen waar niemand tegen kan zijn
- Participatieve proces met sector
- De visienota getuigt van een heldere en open tekst, waarbij participatie als uitgangspunt genomen wordt.
- Inzet en samenwerking met andere domeinen, diversiteit als norm geopperd met inbegrip van hoge ambities en doorgroeimogelijkheden
- Aan bod komen van VN Agenda 2023 en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Algemene perceptie

- Onduidelijk statuut van de tekst
- Nood aan alomvattende visieontwikkeling op sectorniveau
- Eerder een 'voortgangsnota' dan een 'strategische visienota'. Geen duidelijke keuzes, geen wervende visie
- Laattijdigheid van de visienota 'Vlaams cultuurbeleid in het digitale tijdperk'
- Onduidelijkheid bovenbouw (FARO) en afslanking provincies (depotproblematiek)
- Onvoldragen visie op het complementair beleid
- Er wordt behoorlijk veel 'verwacht' van de sector bovenop het uitoefenen van de werking.
- Sector staat sceptisch tegenover de beloftes voor uitbreiding van de financiële middelen

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Financiering

- Weinig realistische visie op financiering van de sector
- Decreet onuitvoerbaar zonder extra middelen
- Transparantie over de middelen: ook projectmiddelen, tewerkstellingssubsidies, DAC-middelen en middelen van de provincies.
- Zoektocht naar aanvullende financieringsbronnen niet evident
- Hoeveel financiële ruimte blijft er nog over voor **experiment en innovatie**?
- Behoud van alle huidige dienstverleners (al dan niet in 'samenwerkende' vorm), de toevoeging van nieuwe thema's voor dienstverlening (zoals migratie en onderwijs) plus fusie bonussen doen het beste (of het slechtste?) vermoeden voor wat betreft de middelen voor dienstverlenende organisaties
- 1 VTE onvoldoende voor een landelijke rol in een collectiebeherende instelling
- De collectiebeherende organisaties menen dat het jammer is dat de dienstverlenende rol die sommigen onder ons zullen opnemen voor een deel zal doorgerekend worden naar de erfgoedsector. Zorgt dit niet voor een vestzak/broekzak operatie?
- Complementair beleid impliceert ook complementaire financiering.

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Complementair beleid

1. Een fijnmazig complementair erfgoednetwerk

- Toekomst van steunpunt Faro onduidelijk: De rol en de dienstverlening van het steunpunt worden niet uitgeklaard dat zorgt voor onduidelijkheden over wie welke rol moet opnemen.
- Wat zijn de garanties voor het fijnmazige erfgoednetwerk als er geen financiële aandacht is voor uiterst waardevolle en collecties met veel potentieel zich bevinden bij universiteiten, bibliotheken, scholen, bedrijven, verenigingen en privépersonen. De vrees leeft dat het fijnmazig netwerk dat zich geleidelijk ontwikkelt of nog moet ontwikkelen daardoor te zwak zal uitvallen.
- Er is onduidelijkheid over het feit of er naast het M HKA en KMSKA **nu ook nog andere cultureelerfgoedinstellingen gaan en kunnen worden aangesteld.**

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Complementair beleid

2. Tussen beleidsdomeinen

- Blijvend aandachtspunt: de zwakkere positie van dienstverlenende en collectiebeherende organisaties in het lokale beleid indien ze het lokale bestuur niet als inrichtende macht hebben
- In de discussie over complementair beleid ontbreekt een oriënterende verhouding tussen culturele erfgoedwerking en de andere domeinen van het cultuurbeleid en met onroerend erfgoed. De sterke lokale en regionale verankering van dit complementaire beleid moet naast de erfgoednaden opgenomen worden in het decreet regionaal cultuurbeleid.
- Vragen bij de huidige *ontwikkeling van het archiefbeleid van de Vlaamse Gemeenschap in het kader van Digitaal Archief Vlaanderen* (Binnenlands Bestuur). Het lijkt er sterk op dat er een volledig parallelle structuur in opbouw is, terwijl archieven (denk aan plannen, websites, beleidsdocumenten) die vandaag administratief zijn op termijn cultureel erfgoed worden. Indien beide systemen niet van bij de start een 'brugfunctie' inbouwen, dreigen er dubbele financieringen en werk te gebeuren op termijn.
- De minister wil de onderlinge samenwerking in de erfgoedsector stimuleren, maar ook de samenwerking met de Federale Wetenschappelijke Instellingen. Hij vernoemt hier als voorbeeld het KIK, maar waarom niet bijv. ook de Koninklijke Bibliotheek, het Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van België of het Algemeen Rijksarchief? En welke initiatieven wil hij nemen om die samenwerking te stimuleren/faciliteren?

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Complementair beleid

3. Tussen overheden

- Het doorschuiven van en van bovenaf opleggen van allerlei taken en verantwoordelijkheden staat haaks op de bottom-up filosofie, die de minister zelf onderschrijft in zijn nota. (bv: Regionaal erkende stadsarchieven worden vanaf 2021 meegenomen in het verhaal van de erfgoedconvenanten.)
- Waakzaam zijn dat de **Beleidsnota Cultuur 2020-2024** voldoende aandacht schenkt aan de convenanten en de volgende Vlaamse Regering voldoende middelen voorziet ter ondersteuning van dienstverlenende rollen op regionaal niveau.
- Blijvend aandachtspunt: de zwakkere positie van dienstverlenende en collectiebeherende organisaties in het lokale beleid indien ze het lokale bestuur niet als inrichtende macht hebben.

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Immaterieel erfgoed

- **Hoop op een krachtige en vernieuwende visie op de toekomstige ICE-werking:**
 - > in de visienota wordt nog vrij sterk vertrokken vanuit bestaande netwerken en instrumenten (zij het met uitbreiding en actualisering); daarom vragen we dat er voldoende hoog zou worden ingezet op de opstart van de ICE-organisatie als nieuw decretaal instrument, hoe kunnen we anders de internationale voortrekkersrol blijven waarmaken?
- ICE, zoals vandaag gedefinieerd, heeft slechts betrekking op een uiterst miniem deel van onze collecties. Indien er een centrale aansturing zou komen van de omgang met immaterieel cultureel erfgoed vanuit de ICE-organisatie dan dreigen overige immateriële (niet-materiële) aspecten van de eigen collecties van de collectiebeherende instellingen buiten beeld te vallen. In feite vragen we daarom ruimte om een eigen werking hieromtrent te ontwikkelen, wat kan gebeuren in afstemming met de geplande ICE-organisatie.

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Participatie & samenwerking

- Spanning economische visie – participatie
- Het opleggen van minimale bezoekerscijfers staat haaks op de participatiegedachte
- Participatie mag geen nieuw dogma worden, ingroeitijd voorzien en ruimte voor ondersteuning en visievorming en graduele implementatie
- Visienota strookt niet met uitvoeringsbesluiten
- Ondersteuning voor de sector?
- Samenwerking niet van bovenaf opleggen, maar dat de Vlaamse Overheid voldoende ruimte laat voor lokale en regionale dynamieken.
- Impulslijnen:
 - Wanneer worden de reglementen voor impulslijnen gepubliceerd?
 - Selectie en Waardering is er al, komt er ook één voor participatie en samenwerking?

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Digitalisering

- Laattijdigheid van de visienota 'Vlaams cultuurbeleid in het digitale tijdperk'; zonder nota digitaal erfgoed en e-cultuur, geen goede beleidsplanning mogelijk
- 2023: regieplan Vlaamse Overheid ivm digitalisering: naar aanleiding van beleidsplannen 2019-2023?
- Sector nood aan dienstverlenende rol digitaal erfgoed en e-cultuur
- Vraag naar beeldbanken van de erfgoedcellen op te nemen in de oefening rond erfgoedatabanksystemen

Depotwerking

- Te ruime timing voor depots en aggregatieplatforms: 2023: regieplan Vlaamse Overheid ivm regionale depotwerking: naar aanleiding van beleidsplannen 2019-2023?
- Vage formulering op vlak van depotwerking: bewaaromstandigheden algemene formulering
- Prioriteiten worden aangeduid zonder plan (religieus, podiumkunsten, muziek, architectuur ...) waarom hier geen rol toekennen aan Archiefbank Vlaanderen, vanuit het door haar ontwikkelend 'collectieplatform' of de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de (vernieuwde) Collectiewijzer erfgoedbibliotheeken voor wat betreft bibliothecair erfgoed.
- Vraag naar erkenning van Archiefbank Vlaanderen, vanuit het door haar ontwikkelend 'collectieplatform' → functie opnemen in waardering

OVERLEG
CULTUREEL
ERFGOED

OCE

Goed bestuur

- Snelle aanpassing van de raad van bestuur in sommige organisaties niet mogelijk
- Rekening houden met grootte van de organisaties
- Rekening houden met eigenheid/identiteit van de organisaties (bv. Vlaamse Erfgoedbibliotheek, erfgoedcellen ...)
- Nood aan groeitraject (statutenwijzigingen, overdracht provincies ...) en ruimte te voorzien voor een graduele implementatie...
- goed bestuur wordt ook gezien als hefboom naar private middelen?

Uitvoeringsbesluiten (algemeen)

- Artikel 26
- Te weinig tijd voor repliek
- Administratie kan *eventueel* deskundigen inschakelen?
- Veel beslissingsmacht bij administratie. Wie controleert de administratie?

Uitvoeringsbesluiten (algemeen)

- Beoordelingscommissies per deelsector: quid?
- De bezoekerscijfers bij musea en bij uitbreiding collectiebeherende organisaties
 - De musea pleiten ervoor om bezoekerscijfers niet als criterium te nemen om al dan niet een erkenning toe te kennen. De bezoekerscijfers moeten worden geïnterpreteerd binnen het geheel van de werking. Bezoekcijfers vormen geen indicatie van het feit dat een museum al dan niet succesvol is of impact heeft.
 - De verhouding tussen de regionale indeling, landelijke en culturele instelling zit ook niet goed. Regionale musea : te hoog, culturele instelling te laag.
- Artikelsgewijs opmerkingen: verwijzen naar nota